

Gulb, st. 1

Gmina Iława

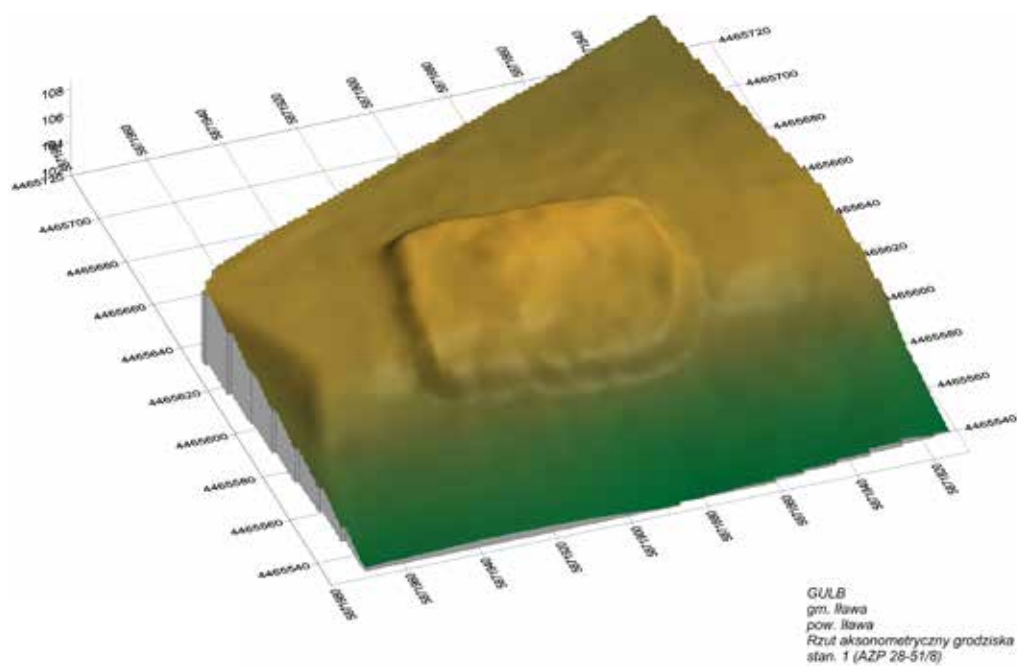
Powiat iławski

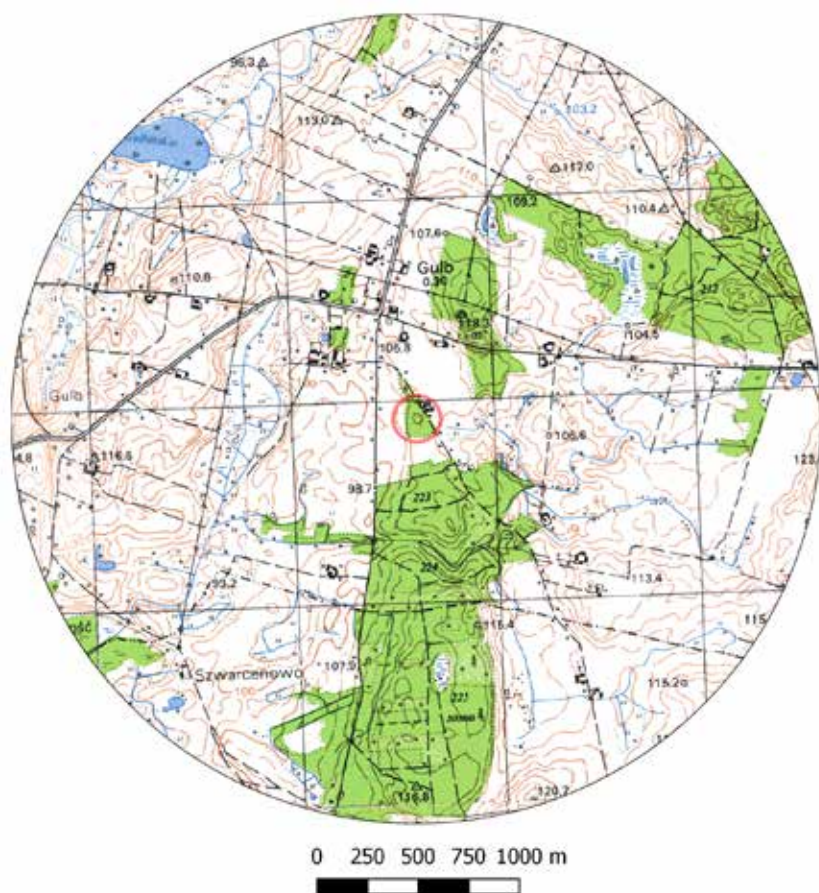
AZP 28-51/9

Współrzędne geograficzne:

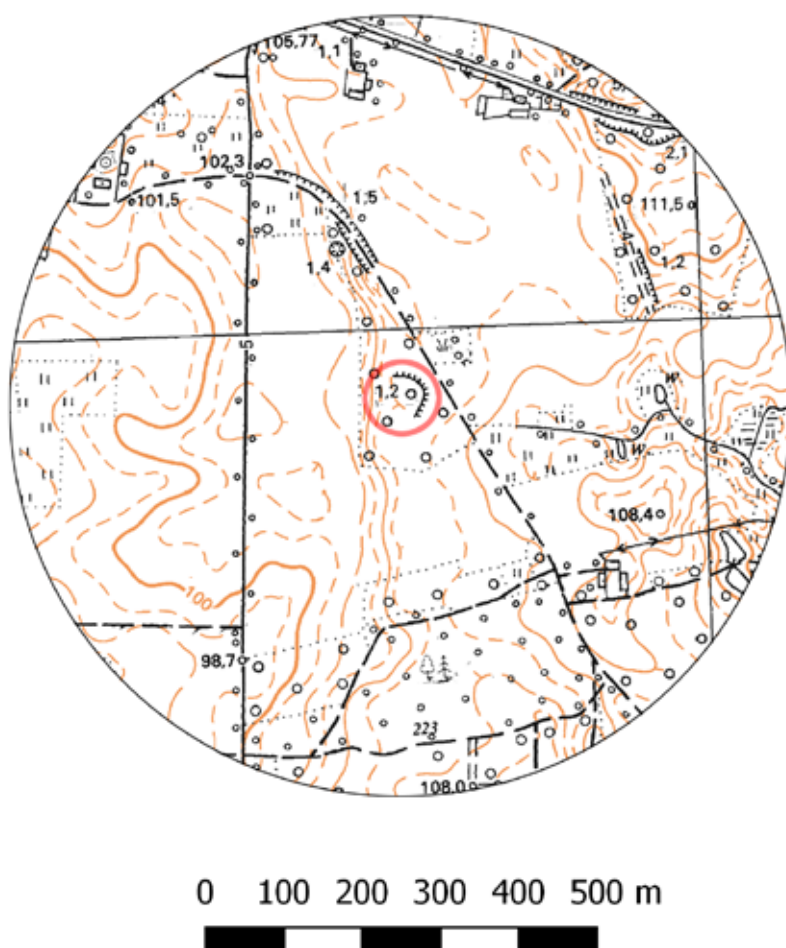
N 53°34'33"

E 19°25'34"

Ryc. 1. Grodzisko w Gulbiu, st. 1 na mapie w skali 1:25000 (na podstawie materiałów CODGiK, oprac. R. Soleccki)

Ryc. 2. Grodzisko w Gulbiu, st. 1 na mapie w skali 1:10000 (na podstawie materiałów CODGiK, oprac. R. Soleccki)

POŁOŻENIE GRODZISKA I JEGO FORMA

MAGDALENA RUTYNA

Grodzisko w Gulbiu, st. 1 znajduje się na niewielkim wzniesieniu. Majdan grodziska ma kształt prostokąta z zaokrąglonymi narożnikami, o wymiarach 60 x 80 m. Jego część zachodnia opada na zachód, wschodnia natomiast jest nieznacznie wypiętrzona. Zachodnie obrzeżenie obiektu tworzy naturalne zbocze, osiągające wysokość około 4 m. Od strony północnej, południowej i wschodniej grodzisko otoczone jest fosą o głębokości od 0,75 do 1,5 m i szerokości 4-8 m. Od strony zachodniej fosa jest niewidoczna. Wały otaczające grodzisko zachowały się od zewnątrz na wysokość 2-3 m, od wewnątrz z kolei są równe plateau majdanu. Maksymalna wysokość bezwzględna w obrębie obiektu

sienia. W otoczeniu osadów zastoiskowych występują gliny zwałowe budujące wysoczyznę polodowcową, a na południu piaski i żwiry wodnolodowcowe (ryc. 7). W okolicach stanowiska Gulb rozwinęły się słabej jakości gleby bielcowe.

Na terenie grodziska i w jego otoczeniu wykonano pięć wiercen geologicznych. Na ich podstawie sporządzono dwa przekroje geologiczne A-B - przecinający obiekt i C-D, położony na południe od obiektu, na skraju lasu. Przekrój A-B zawiera informację o budowie samego stanowiska archeologicznego, natomiast przekrój C-D pokazuje budowę geologiczną formy, na której go wybudowano (ryc. 8-9).

Najstarszymi osadami udokumentowanymi w obu przekrojach są: piasek bardzo drobnoziarnisty, żółty, z kilkunastometrowymi przewarstwieniami mułku i mułku ilastego, brązowego oraz piasek drobnoziarnisty z domieszką mułku, zwięzły, biało-żółty (warstwa 1). Kolejną młodszą warstwę tworzą: mułk

Ryc. 3. Grodzisko w Gulbiu, st. 1, widok od południowego wschodu (fot. J. Wysocki, oprac. M. Rutyna)

wynosi 108,8 m n.p.m., zaś na zewnątrz - średnio 106,0 m n.p.m., a na zachodzie, gdzie występuje rozległe obniżenie, około 100,0 - 103,0 m n.p.m. Obiekt zajmuje centralne miejsce na podłużnym wzniesieniu o rozciągłości w kierunku północ-południe (ryc. 1-6).

ŚRODOWISKO FIZYCZNO-GEOGRAFICZNE

JERZY NITYCHORUK I FABIAN WELC

Na podstawie *Szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50 000 ark. Kisielice*¹ obiekt w stanowisku Gulb leży na piaskach, iłach i mułkach zastoiskowych stadiału górnego zlodowacenia Wisły. Osady te rozprzestrzenione są na dużym obszarze, a towarzyszą im osady piasków i mułków kemów tworzące niewielkie wznie-

Ryc. 4. Wał grodziska w Gulbiu, st. 1, widok od północnego wschodu (fot. J. Wysocki)

¹ Uniejewska 2003.

Ryc. 5. Grodzisko w Gulbiu, st. 1 na zobrazowaniu ALS (na podstawie materiałów CODGiK, oprac. R. Solecki)

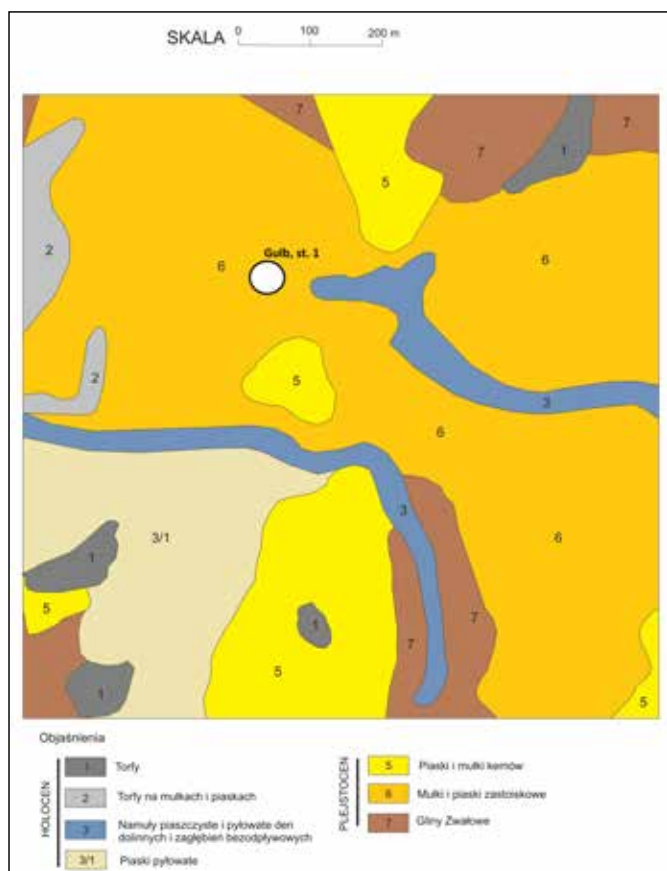

Ryc. 6. Przekroje grodziska w Gulbiu, st. 1 po dwóch liniach uzyskane z danych ALS (na podstawie materiałów CODGiK, oprac. R. Solecki)

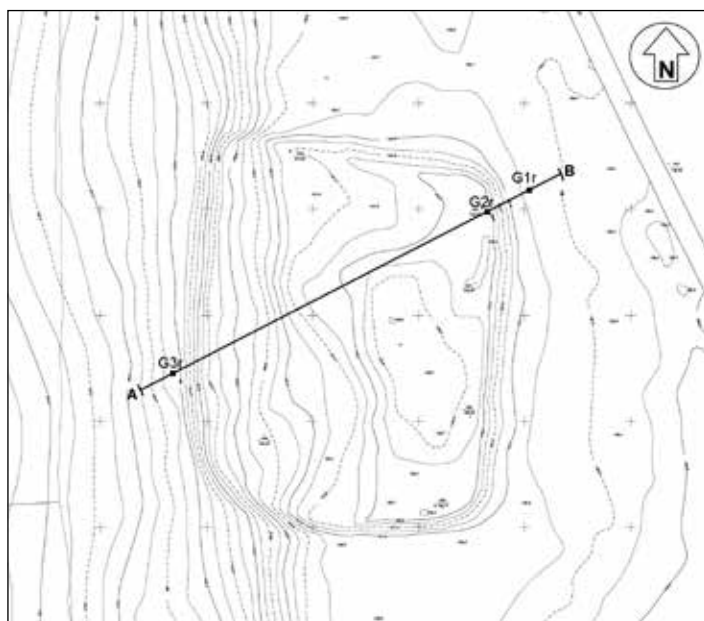
ilasty, brązowo-żółty (wydzielenie 2 na przekroju A-B), piasek bardzo drobnoziarnisty, pylasty, żółty (wydzielenie 3, na przekroju A-B) i piasek drobnoziarnisty, z domieszką mułku i pyłu, żółty (wydzielenie 4, na przekroju C-D). Wszystkie wymienione wyżej osady, tworzące warstwy od 1 do 4, reprezentują spokojną sedymentację limnoglacialną, co w połączeniu z wydłużonym i kopulastym kształtem wzgórza, które budują, nie pozostawia wątpliwości, że mamy tu do czynienia z formą kemu limnoglacialnego lub plateau kemowego.

Kolejne wydzielenie nr 5, widoczne na przekroju C-D, w jego zachodniej części, zawiera osady piasków średnioziarnistych, brązowo-żółto-szarych, miejscami bez warstwowań, a miejscami z warstwowaniami horyzontalnymi, co świadczy o zmiennej energii przepływu wód, ale nieco większej niż w przypadku piasków kemowych. Osady te zajmują rozległe obniżenie, co sugeruje, że mogą pochodzić z okresu po uformowaniu wzgórza kemowego, kiedy teren ten był miejscem spokojnej sedymentacji wodnolodowcowej, zachodzącej w pewnej odległości od czoła lądolodu zlodowacenia Wisły.

Młodsze osady, oznaczone na przekroju A-B jako warstwy 6 i 7, pochodzą z okresu znacznie młodszego. Warstwa 6, to piasek drobnoziarnisty, z domieszką mułku i pyłu, brązowo-szary, różniący się od niżej leżącego piasku (warstwa 4, na przekroju A-B) jedynie barwą. Jednak barwa zdaje się tu być wyznacznikiem ingerencji człowieka w te osady oraz/lub lekkiego ich przemodelowania eolicznego. O działaniach ludzkich na opisywanym obiekcie świadczą osady wydzielenia 7 (na przekroju A-B). Na te osady, składają się: piasek drobnoziarnisty, z domieszką mułku i pyłu, charakterystycznej barwy szarej. Z

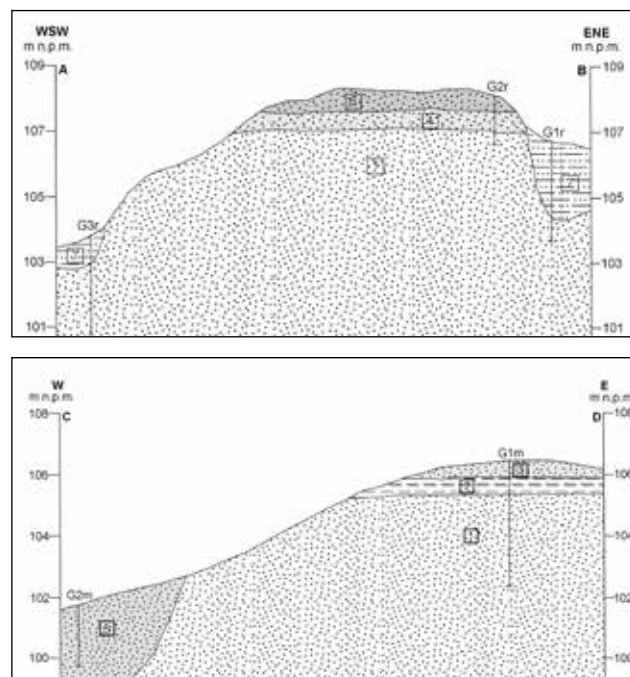
Ryc. 7. Mapa geologiczna okolic grodziska w Gulbiu, st. 1 (oprac. J. Nitychoruk i F. Welc)

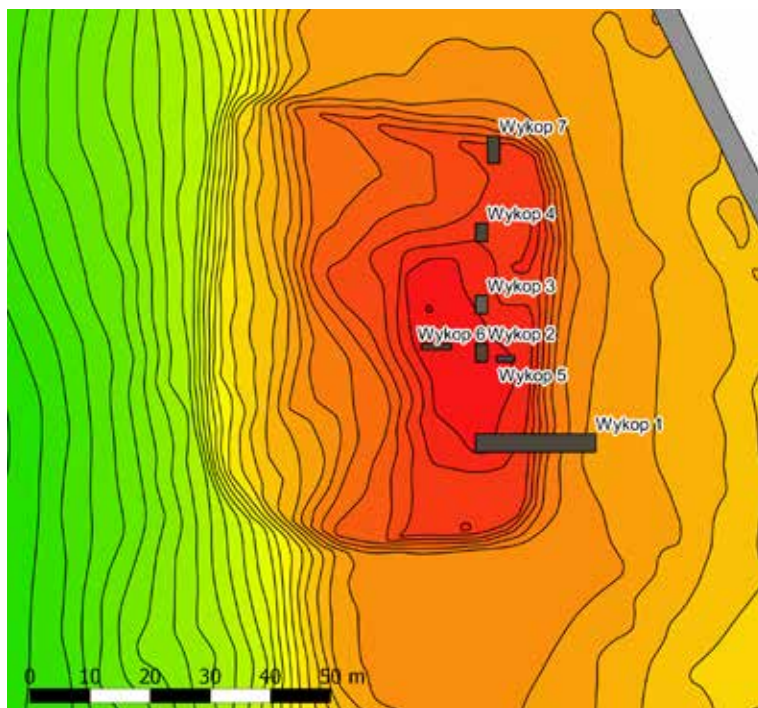
Ryc. 8. Plan warstwowy grodziska w Gulbiu, st. 1 (wyk. J. Błaszczyk) z zaznaczonymi miejscami wierzeń geologicznych (oprac. J. Nitychoruk i F. Welc)

sytuacji geologicznej widocznej we wschodniej części przekroju A-B wynika, że osady te wypełniają rów - suchą fosę, która mogła mieć nawet do 2 m głębokości. Nie tylko szara barwa osadów opisanych w wydzieleniu 7, ale także ukształtowanie powierzchni stropowej osadów wydzielienia 1, na przekroju A-B, wskazują na możliwość istnienia takiego obniżenia. W wierceniach ręcznych G1r i G2r, odpowiednio na wysokości 104,2 m n.p.m. i 107,0 m n.p.m., nawiercono piasek drobnopziarnisty o znacznie większej zwięzłości, niż piaski wyżej leżące, co dało się odczuć podczas wiercenia. Jeśli strop tej samej warstwy, jest na poziomie różniącym się o 3 m w pobliskich wierceniach, to możemy w takim przypadku założyć ingerencję człowieka. To zresztą doskonale pasuje do sytuacji archeologicznej, w której zazwyczaj u podnóża skarpy obiektu występuje fosa. Oczywiście precyzja wiercenia sondą ręczną jest nieco mniejsza niż sondą mechaniczną i trudno jest się upierać przy 2 m głębokości suchej fosy, ale wydaje się, że nie można jej istnienia negować.

Wydzielenie 7 na przekroju A-B, ale w jego zachodniej części, może dokumentować również osady suchej fosy, ale mogą to być też osady powstałe w wyniku spływów po dosyć wysokim, bo 4 m stoku. Podobne wykształcenie opisywanych osadów oraz podobny ich wiek, czyli po okresie użytkowania obiektu, usprawiedliwiają połączenie ich w jedną warstwę.

Ryc. 9. Gulb, st. 1. Przekrój geologiczny: 1 - piasek drobnopziarnisty z domieszką mułu, 2 - mułek ilasty, 3 - piasek drobnopziarnisty, pylasty, 4 - piasek drobnopziarnisty z mułkiem, 5 - piasek średnioziarnisty, wypełnienie fosy, 6 - piasek drobnopziarnisty, pylasty z mułkiem, 7 - piasek pylasty z mułkiem lub mułek piaszczysty (oprac. J. Nitychoruk i F. Welc).

Ryc. 10. Plan warstwowy grodziska w Gulbiu, st. 1 z zaznaczonym wykopem badawczym (na podstawie pomiarów J. Błaszczyka, oprac. R. Solecki)

BADANIA ARCHEOLOGICZNE

MAGDALENA RUTYNA

Przebieg badań terenowych

Grodzisko w Gulbiu, st. 1 znane jest od końca XIX wieku. Na niemieckich mapach oznaczono je pod nazwą *Ringwall*. W publikacji z 1937 r. opisane zostało jako „Große Schwedenschanze”². Do rejestru zabytków wpisane zostało w roku 1968. Jerzy Okulicz interpretował to stanowisko jako osiedle obronne z wczesnej epoki żelaza³. Natomiast na wczesno-średniowieczną metrykę wskazywała ceramika z ornamentem żłobków dookólnych i linii falistej, którą pozyskano podczas badań powierzchniowych w 1968 r.. Prawdopodobnie obiekt pod koniec XIX w. został znacznie zniwelowany wskutek orki.

Archeologiczne badania wykopaliskowe przeprowadzono w roku 2012 w ramach realizacji projektu *Katalog grodzisk Warmii i Mazur*. Na terenie grodziska założono siedem wykopów (oznaczonych cyframi 1-7), o łącznej powierzchni 95 m² (ryc. 10). Wykop 1, o wym. 3 x 20 m, usytuowano w południowo-wschodniej części grodziska. Dłuższą osią był on zorientowany w kierunku wschód-zachód. W obrębie tego wykopu przekopano zbocze potencjalnego wału wraz z obszarem przylegającym do niego od zewnątrz (od wschodu) oraz przebadano część majdanu grodziska. Wykop 2, o wymiarach 2 x 3 m, wytyczono na majdanie grodziska. Dłuższą osią był on zorientowany po linii N-S. Wykop 3, o wymiarach 2 x 3 m, założono 5 m na N od północnej krawędzi wykopu 2. Jego dłuższa oś zorientowana była po linii N-S. Wykop 4, o wymiarach 2 x 3 m, wytyczono 9 m na N od północnej krawędzi wykopu 3. Dłuższa oś wykopu zorientowana była po linii N-S. Wykop 5, o wymiarach 1 x 3 m (dłuższa oś po linii E-W), otworzono 1,5 m na E od wschodniej krawędzi wykopu 2. Przebadano tu część obiektu, który okazał się być stanowiskiem strzeleckim z okresu II wojny światowej. Wykop 6, o wymiarach 1 x 5 m, usytuowano 4 m na zachód od zachodniej krawędzi wykopu 2. Wschodnia część wykopu zachodziła na majdan, zachodnia natomiast przecinała niewielkie zagłębienie. Wykop 7, o długości 4,5 m i szerokości 2 m, założono w północnej części grodziska, 10 m na N od wykopu 4. Jego północna część przecinała zagłębienie, południowa zaś majdan⁴.

Stratygrafia stanowiska

W trakcie badań archeologicznych przeprowadzonych w 2012 roku wydzielono łącznie 47 jednostek stratygraficznych, które podzielono na dwie główne

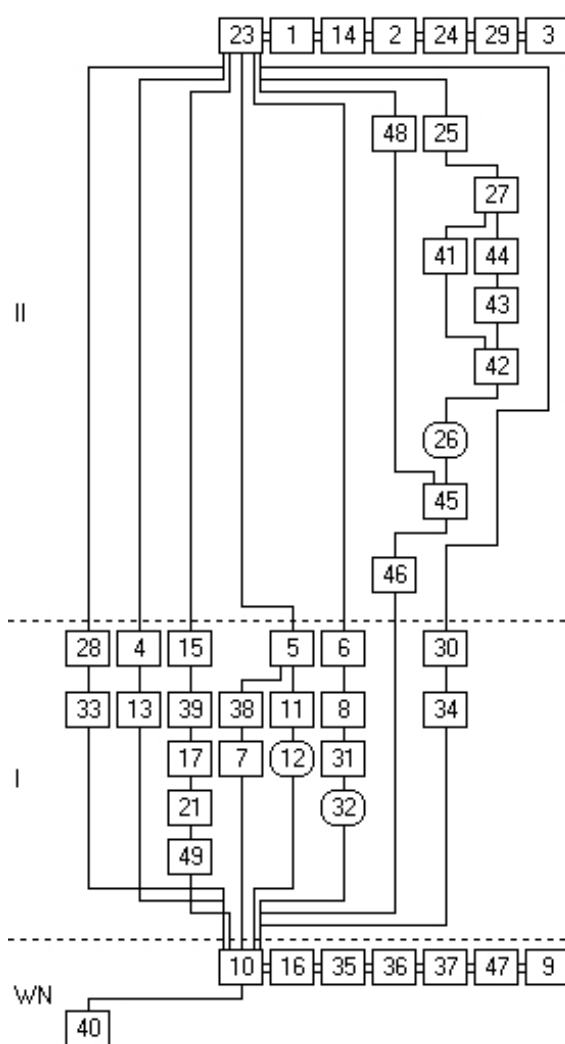

Tabela 1. Katalog warstw z opisem poszczególnych jednostek stratygraficznych grodziska w Gulbiu (oprac. K. Rabiega)

Numer jednostki	Numer obiektu	Numer wykopu	Polożenie w obrębie stanowiska	Współrzęde N,E/Y,X	Opis jednostki stratygraficznej	Barwa (Munsell)	Pozycja stratygraficzna	
							Znajduje się pod	Znajduje się nad
1=2=3=14 =23=24=29		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	Wał, majdan	na powierzchni całego stanowiska	Drobnoziarnisty, ziemisty piasek; miąższość do 30 cm; humus	2,5Y 3/1		6, 4, 5, 15, 36, 25, 28, 30
4		3	Majdan	N=123-126; E=100-102	Sypki, drobnoziarnisty, niejednorodny piasek; miąższość do 25 cm; warstwa niwelacyjna	2,5YR 6/4	2	13
5		4	Majdan	N=135-138; E=100-102	Sypki, drobnoziarnisty, niejednorodny piasek; miąższość do 30 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 8/4	3	7
6		2	Majdan	N=115-118; E=100-102	Sypki, drobnoziarnisty, niejednorodny piasek; miąższość do 50 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 7/4	1	8
7		4	Majdan	N=135-138; E=100-102	Drobnoziarnisty, jednorodny piasek; miąższość do 20 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 7/3	5	10
8		2	Majdan	N=115-118; E=100-102	Drobnoziarnisty, jednorodny piasek; miąższość do 30 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 4/3	6	9
9=10=16=35 =36=37=40=47		1, 2, 3, 4, 5, 6, 7	Majdan	na powierzchni całego stanowiska	Sypki, jednorodny piasek; calec	2,5Y 5/6	8, 7, 13, 33, 17, 21, 36, 46	
11	12	4	Majdan	N=136,50-136,90; E=100-100,20	Lekko ziemisty, niejednorodny piasek; wypełnisko obiektu 12	2,5Y 7/4; 2,5Y 5/2	5	12
12	12	4	Majdan	N=136,50-136,90; E=100-100,20	Obiekt, o wym. ok. 20 x 30 cm i gł. ok. 30 cm, być może dół posłupowy; kształt połowy owalu; U-kształtny przekrój		11	10
13		3	Majdan	N=123-126; E=100-102	Drobnoziarnisty, jednorodny piasek; miąższość do 40 cm; warstwa niwelacyjna	10YR 6/4	4	16
15		1	Majdan, wał	N=100-103; E=100-120	Sypki, drobnoziarnisty, niejednorodny piasek; miąższość do 30 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 6/2	14	17, 39
17		1	Majdan, wał	N=100-103; E=100-120	Sypki, drobnoziarnisty, jednorodny piasek; miąższość do 50 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 6/4	15, 39	21, 36
21		1	Majdan, wał	N=100-103; E=100-120	Drobnoziarnisty, niejednorodny piasek; miąższość do 30 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 6/3	17	36
25	26	5	Stanowisko strzeleckie	N=115-116; E=104,50-106,50	Sypki, jednorodny piasek; wypełnisko obiektu 26	2,5Y 4/1	23	26
26	26	5	Stanowisko strzeleckie	N=115-116; E=104,50-106,50	Stanowisko strzeleckie		25	27
27		5	Stanowisko strzeleckie	N=115-116; E=105,60-106,30	Sypki, niejednorodny piasek; wypełnisko obiektu 26	2,5Y 4/5	25	41
28		6	Majdan, zagłębienie	N=117-118; E=91-96	Sypki, drobnoziarnisty, niejednorodny piasek; miąższość do 30 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 6/4; 2,5Y 5/3	24	33
30		7	Majdan, zagłębienie	N=148-151,10; E=102-104	Sypki, drobnoziarnisty, niejednorodny piasek; miąższość do 35 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 7/3	29	34
31	32	2	Majdan	N=116-118; E=101-102	Sypki, niejednorodny piasek z drobnymi fragmentami węgielków; wypełnisko obiektu 32	10YR 5/4; 10YR 3/3; 10YR 4/6	8	32
32	32	2	Majdan	N=116-118; E=101-102	Jama, o wym. ok. 100 x 200 cm i gł. ok. 50 cm, w planie kształt nieregularny, zbliżony do owalu, w przekroju U-kształtna		31	22
33		6	Majdan, zagłębienie	N=117-118; E=91-96	Drobnoziarnisty, jednorodny piasek; miąższość do 35 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 4/4	28	35
34		7	Majdan, zagłębienie	N=148-151,70; E=102-104	Drobnoziarnisty, jednorodny piasek; miąższość do 20 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 8/2; 2,5Y 6/3	30	37
37		7	Majdan, zagłębienie	N=148-152; E=102-104	Sypki, jednorodny piasek; calec	2,5Y 5/4	34	
38		4	Majdan	N=136-136,60; E=100-102	Drobnoziarnisty, jednorodny piasek; miąższość do 10 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 8/3	5	7
39		1	Majdan, wał	N=100-103; E=108,70-114,80	Sypki, niejednorodny piasek; miąższość do 20 cm; warstwa niwelacyjna	2,5Y 5/2	15	17
41	26	5	Stanowisko strzeleckie	N=115-116; E=105,40-106	Sypki, jednorodny piasek; wypełnisko obiektu 26	2,5Y 5/2	27	42

Tabela 1. Ciąg dalszy

Numer jednostki	Numer obiektu	Numer wykopu	Położenie w obrębie stanowiska	Współrzęde N,E/Y,X	Opis jednostki stratygraficznej	Barwa (Munsell)	Pozycja stratygraficzna	
							Znajduje się pod	Znajduje się nad
42	26	5	Stanowisko strzeleckie	N=115-116; E=105,40-106	Sypki, niejednorodny piasek; wypełnisko obiektu 26	2,5Y 5/6	41	43
43		5	Stanowisko strzeleckie	N=115-116; E=105,40-105,70	Sypki, jednorodny piasek; miąższość do 10 cm	2,5Y 5/4	42	44
44		5	Stanowisko strzeleckie	N=115-116; E=105,40-105,70	Sypki, jednorodny piasek; miąższość do 10 cm	2,5Y 4/4	25	43
45		5	Stanowisko strzeleckie	N=115-116; E=103,50-106,50	Sypki, jednorodny piasek; miąższość do 70 cm	2,5Y 6/4	25	46
46		5	Stanowisko strzeleckie	N=115-116; E=103,50-106,50	Sypki, jednorodny piasek; miąższość do 30 cm	2,5Y 5/4	45	47
48		5	Stanowisko strzeleckie	N=115-116; E=105-106,50	Sypki, niejednorodny piasek; miąższość do 40 cm	10YR 7/1	23	45
49		1	Fosa?	N=100-101; E=111-112	Sypki, niejednorodny piasek; miąższość do 35 cm	10YR 4/2	21	36

Ryc. 12. Gulb, st. 1. Przekrój przez wał we wschodniej części grodziska (fot. M. Rutyna)

noziarnistego, niejednorodnego piasku 49, który w krawędziowej partii swego zasięgu, w nieregularnie V-kształtym zagłębieniu rowopodobnym (szerokości ok. 0,5 m głębokości ok. 0,35 m) miał miąższość około 35 cm (ryc. 12-13).

Także warstwy odkryte na majdanie grodziska należy prawdopodobnie interpretować jako warstwy niwelacyjne. Reprezentuje je drobnoziarnisty, jednorodny piasek 8 (W2), 13 (W3), 7 i 38 (W4), 33 (W6), 34 (W7) oraz sypki, drobnoziarnisty, niejednorodny piasek 6 (W2), 4 (W3), 5 (W4), 28 (W6) oraz 30 (W7) (ryc. 14-15).

Niejednoznaczna jest również chronologia dwóch obiektów 32 (W2) oraz 12 (W4). Jama 32, o wymiarach około 100 x 200 cm i głębokości około 50 cm, miała w planie kształt nieregularny, zbliżony do owalu, a w przekroju była U-kształtna. W jej wypełnisku zarejestrowano sypki, niejednorodny piasek z drobnymi

fragmentami węgielków 31. Obiekt 12, o wymiarach około 20 x 30 cm i głębokości około 30 cm, jest zapewne dołem posłupowym. Miał on kształt połowy owalu (wchodził w zachodnią ścianę wykopu) i U-kształtny przekrój. Jego wypełnisko tworzył lekko ziemisty, niejednorodny piasek 11.

Faza II - współczesny poziom użytkowy

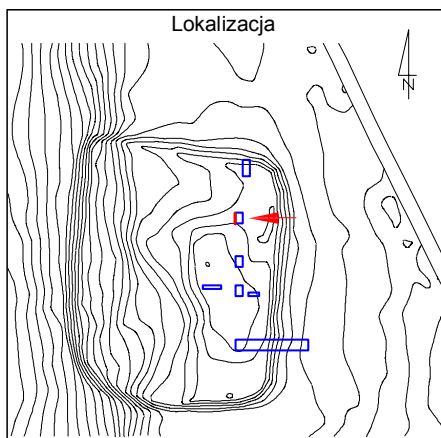
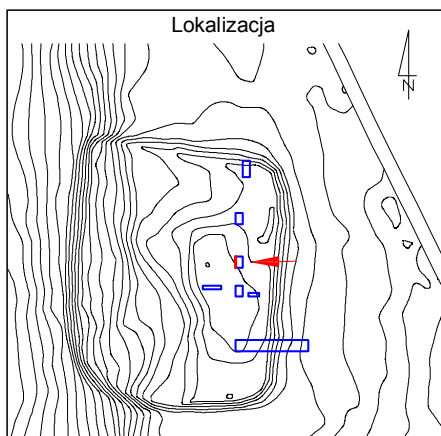
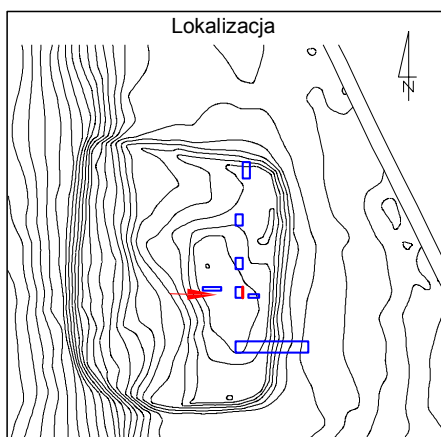
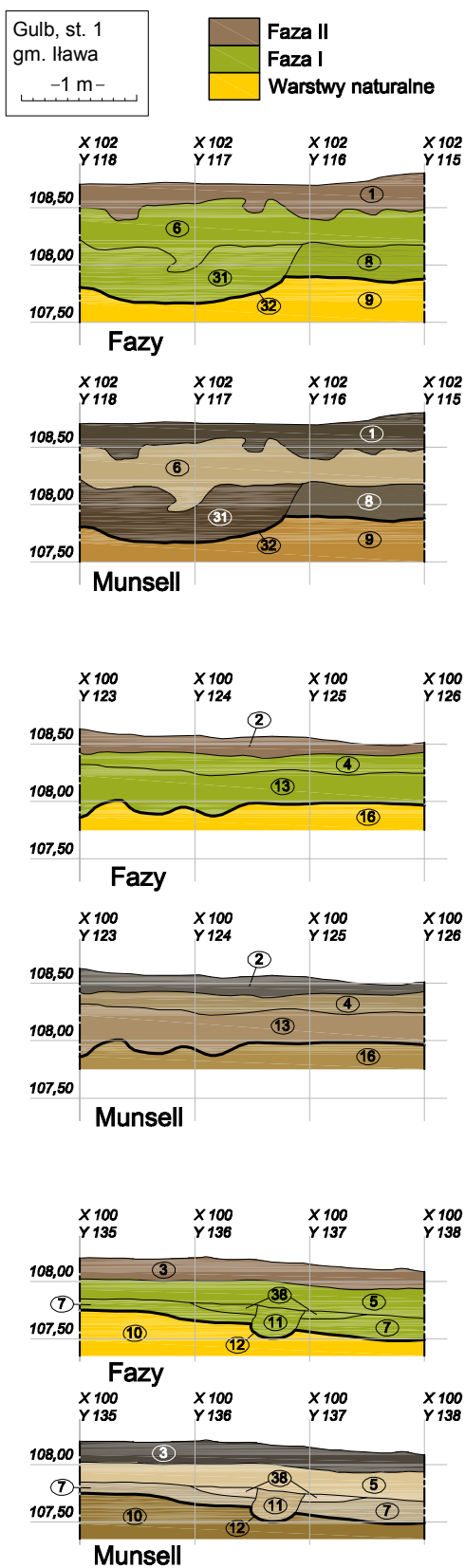
Obecny poziom użytkowy tworzy drobnoziarnisty, ziemisty piasek, oznaczony numerami 1 (W2) = 2 (W3) = 3 (W4) = 14 (W1) = 24 (W6) = 29 (W7), będący warstwą humusu leśnego. Na okres II wojny światowej należy datować odkryte w wykopie 5 stanowisko strzeleckie.

Znaleziska Ceramika

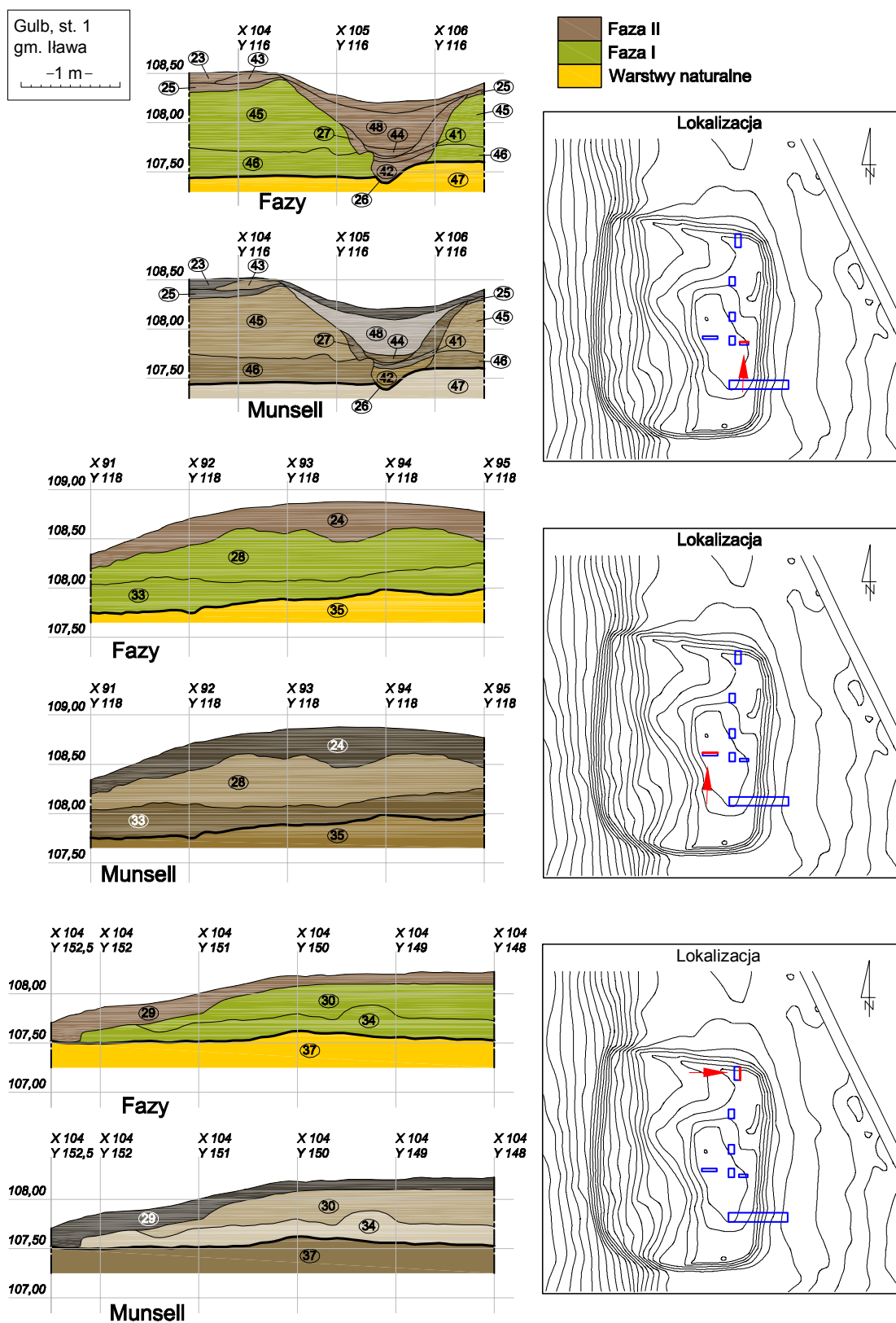
Badania wykopaliskowe na terenie grodziska w Gulbiu, st. 1 dostarczyły łącznie 346 fragmentów ceramiki historycznej. Na wczesną epokę żelaza można datować 97 fragmentów, na wczesne średniowiecze 11, a na późne średniowiecze i czasy nowożytne 238.

Materiał datowany na wczesną epokę żelaza jest silnie rozdrobniony. Pozyskano wyłącznie fragmenty brzuśców. Masa ceramiczna zawiera dużą ilość średnio- i gruboziarnistej domieszki schudzającej – piasku oraz miki. Wypał jest utleniający, zapewne w dość niskiej temperaturze. Kolor ścianek jest jasnopomarańczowy, pomarańczowy i szary, a przełam zazwyczaj dwukolorowy: pomarańczowo-szary.

Wczesnośredniowieczny materiał ceramiczny obejmował wyłącznie fragmenty brzuśców. Ich masa ceramiczna zawierała średnią ilość drobno- i średnioziarnistej domieszki. Ścianki mają barwę jasnopomarańczową, pomarańczową, brązową i szarą, a przełam jest dwubarwny lub trójbarwny.

Ryc. 14. Gulb, st. 1. Przekrój przez nawarstwienia majdanu (oprac. M. Rutyna i R. Solecki)

Ryc. 15. Gulb, st. 1. Przekrój przez nawarstwienia majdanu (oprac. M. Rutyna i R. Solecki)

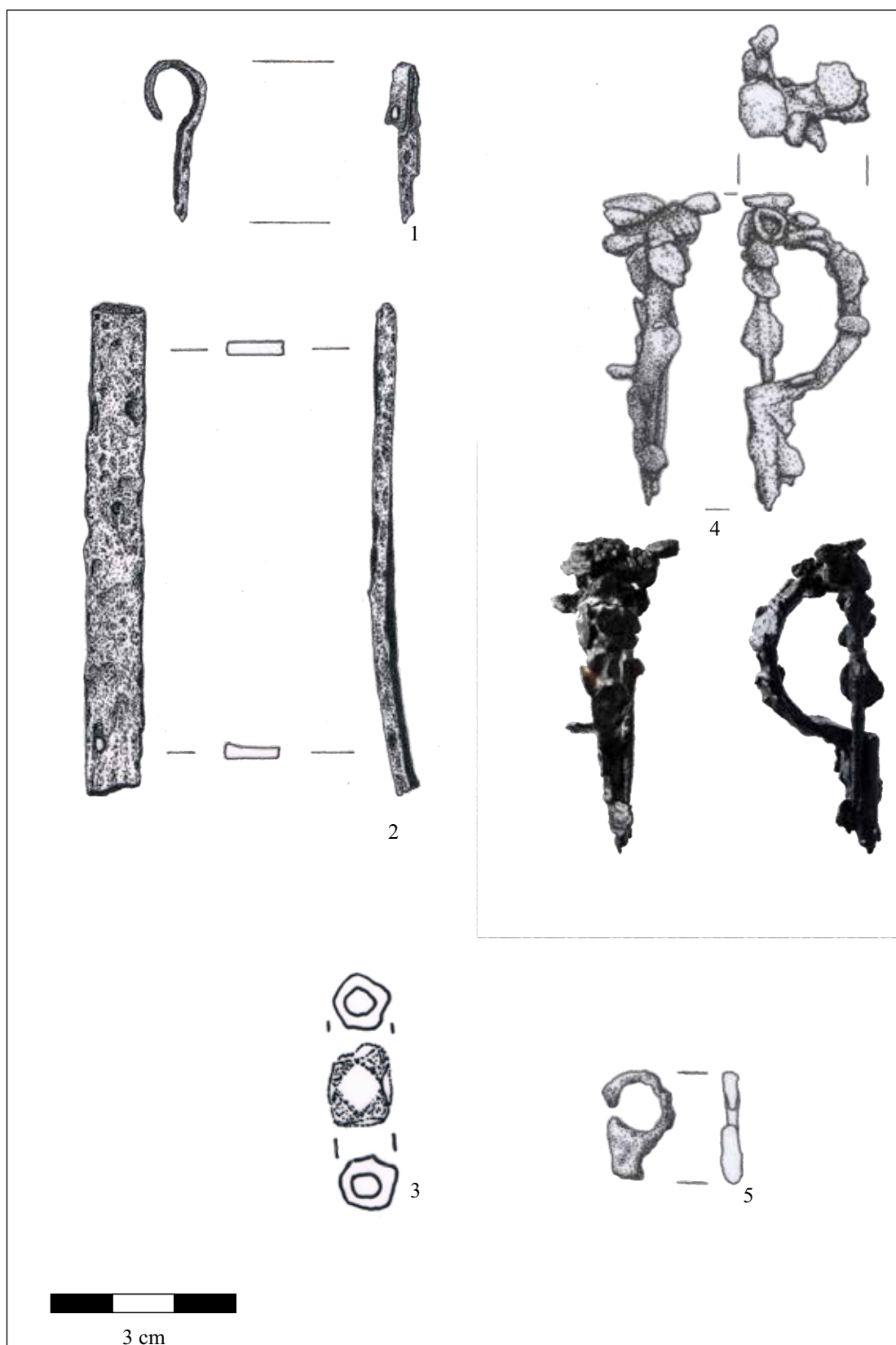
Tabela 2. Opis analityczny zespołów ceramicznych z poszczególnych jednostek stratygraficznych (oprac. K. Rabiega)

Faza	Jednostka stratygraficzna	Liczba fragmentów łącznie	Liczba różnych naczyń	Wylewy	Szyjki	Brzuśce						Ucha	Części przydenne	Dna			Fragmenty przepalone	Fragmenty o wypukłej powierzchni	Chronologia			
				Liczba fr. ogółem		Rodzaj powierzchni				Przepalone	Ornamentowane			Liczba fragmentów	Lekko wklęsłe	Płaskie			WEŻ	Wczesne średniowiecze	Późne średniowiecze i nowożytność	
						Chropowacane	Gładkie	Szorstkie	Nieokreślone													
I	4	27	6	4		21		9	6	6	6	1			2		2	6		4	4	19
I	5	3	2	2		1		1				1										3
I	7	7	2			5		4	1			3										7
I	8	93	5	5		88		49	10	31	24							17	7	28	4	61
I	11	2	1	2																		2
I	15	31	5	5		21		21				5	3		2		2					31
I	17	48	3	3	2	40	1	37		2	2	11			3		3		1	3	2	42
I	21	71	2	2		64	2	23	3	36		2		3	2		2	3	34	49	1	21
I	28	10	2	2		8		7		1	1	2						1	1	1		9
I	31	11				11	1	7		3	4							4		8		3
I	33	2				2		1	1											2		
I	34	24	2	2		21		16	4	1		8			1		1		1	2		22
II	1	1				1			1													1
II	2	1				1		1				1										1
II	25	15	2	2		10		9		1	2				3	1	2	1				15
SUMA		346	32	29	2	294	4	185	26	81	38	36	3	3	13	1	12	32	44	97	11	237

Tabela 3. Struktura wielkościowa zespołów ceramicznych z poszczególnych jednostek stratygraficznych i stan zniszczenia (oprac. K. Rabiega, wg klasyfikacji Buko 1990: 353)

Jedn. strat.	Wykop	Kategorie wielkościowe [cm]								Stopień erozji				SUMA
		1	2	3	4	5	6	7	8	0	I	II	III	
1	2			1							1			1
2	3				1						1			1
4	3	1	2	12	6	2	2	1	1		18	3	6	27
5	4		1	2							3			3
9	2		13	7	6	2					11	9	8	28
9	2		6	5	6	1					11	4	3	18
15	1	1	14	6	7	1	2				29	2		31
10	4		3		2	1	1				3	4		7
17	1	5	22	14	4						42	3		45
21	1	3	11	3	7	2	1				13	4	10	27
22	2		7	8	4	2					7	1	13	21
11	4					2					2			2
17	1	1	1	1							1	1	1	3
20	2		13	8	3	2					16	3	7	26
21	1		16	16	10	2					4	14	26	44
25	5	1	10	1	2			1			9	4	2	15
28	6		1	5	4					1	5	4		10
31	2		5	3	2	1					4	5	2	11
33	6			1		1						2		2
34	7		11	8	2	3					22	2		24
SUMA		12	136	101	66	22	6	2	1	1	202	65	78	346

Ryc. 16. Gulb, st. 1. Ceramika późnośredniowieczna (rys. K. Zdeb)

Tablica I. Gulb, st. 1. Zabytki wydzielone z Fazy I (rys. P. Potocka i K. Zdeb, fot. P. Potocka)

Ceramika pochodząca z późnego średniowiecza (ryc. 16) i czasów nowożytnych stanowiła 69% całego zbioru. Pozyskany materiał jest rozdrobniony. Górne partie naczyń zachowały się fragmentarycznie. Wylewy stanowią jedynie 11% zbioru. Na brzuścach zaobserwowano tylko jeden typ ornamentu w postaci rowków dookołnych.

Wydzielono dwie grupy technologiczno-surowcowe:

GTS1 - Ceramika „siwa” - wykonana z dobrze wyrobionej masy ceramicznej z małą ilością drobnej domieszki schudzającej - piasku. Powierzchnia zewnętrzna i wewnętrzna jest gładka. Grubość ścianek wynosi 3-8 mm. Barwa ścianek jest jasnoszara, szara i ciemnoszara, a przełam zazwyczaj jest jednobarwny, rzadziej trójbarwny (szare ścianki i pomarańczowy środek). Grupę tę reprezentuje 176 fragmentów ceramiki (74% zbioru)

GTS2 - Ceramika ceglasta - wykonana z dobrze wyrobionej masy ceramicznej z niewielką ilością piasku. Powierzchnia zewnętrzna i wewnętrzna jest gładka. Grubość ścianek wynosi 3-8 mm. Barwa ścianek jest pomarańczowa, a przełam jest jednokolorowy, w kolorze ścianki. Powierzchnia wewnętrzna dwóch fragmentów ceramiki pokryta została brązową polewą. Grupę tę reprezentują 62 fragmenty ceramiki (26% zbioru).

Zabytki wydzielone

Zabytki wydzielone odkryte w trakcie badań wykopaliskowych pochodzą z warstw niwelacyjnych lub o nieokreślonej chronologii (Faza I). W grupie tej znajdują się:

- paciorek kuboktaedryczny, wykonany z granatowego, nieprzezroczystego szkła, o powierzchni gładkiej (tab. 1:3)

- zapinka typu Almgren 170⁵ (tab. 1:4)
- żelazna sztabka, długości 8 cm, szerokości 1 cm, przekroju prostokątnym i grubości ok. 0,3 cm (tab. 1:2)
- żelazny haczyk, długości ok. 3 cm, szerokości ok. 0,4 cm (tab. 1:1)
- żelazne koło o średnicy ok. 1 cm (tab. 1:5)

Chronologia stanowiska

Na podstawie pozyskanej ceramiki nie można jednoznacznie określić chronologii grodziska w Gulbiu. Zapewne stanowisko to było wykorzystywane w różnych okresach. W trakcie badań wykopaliskowych odkryto ceramikę datowaną na wczesną epokę żelaza, wczesne średniowiecze, późne średniowiecze oraz nowożytność, a także zabytki z okresu wpływów rzymskich (paciorek i zapinka).

Dzieje grodziska w Gulbiu, st. 1

Ze względu na występowanie w warstwach stanowiska ceramiki z różnych okresów, określenie jego chronologii jest bardzo trudne. Prawdopodobnie powstanie grodziska datować należy na wczesną epokę żelaza. Jakiegoś rodzaju działalność miała miejsce na tym stanowisku w okresie wpływów rzymskich i w okresie wczesnego średniowiecza. Kolejny okres bardziej intensywnego użytkowania przypada na przełom późnego średniowiecza i nowożytności, sądząc po charakterze ceramiki na przełomie XV i XVI w. Grodzisko zostało zapewne zniszczone wskutek orki pod koniec XIX wieku oraz w czasie II wojny światowej.

⁵ Dziękuję mgr. Piotrowi Iwanickiemu z Państwowego Muzeum Archeologicznego za pomoc w określeniu typu fibuli.

